

4. BÖLÜM

KADIN VE ÜREME SAĞLIĞI

Prof. Dr. Hakan DEMİRHİNDİ

AMAÇ

Bu bölümün sonunda okuyucular, birinci basamakta sık görülen kadın sağlığı sorunları, sunulan koruyucu hizmetler, toplumsal cinsiyet kavramı ve bunların kadın sağlığı üzerindeki etkileri hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

Bu bölümün sonunda okuyucular;

1. Toplumsal cinsiyet kavramını, etkilerini, Dünya’da ve Türkiye’deki durumunu açıklar,
2. Türkiye’de sık rastlanan kadın ve üreme sağlığı sorunlarını sıralar,
3. Kadın ve üreme sağlığı ile ilgili sağlık risklerini açıklar,
4. Birinci basamakta 15-49 yaş kadın izlemlerinde riskli durumları ve verilen hizmetin içeriğini sıralar,
5. Birinci basamakta üreme çağındaki kadınlara yönelik koruyucu sağlık hizmetlerini sıralarlar.

3. Diğer faaliyetler: Bu çalışmalara ilaveten, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından verilen sağlık desteklerinin yanı sıra, nüfusun en muhtaç kesimine dâhil olan ailelerin çocuklarının temel sağlık hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir sosyal güvenlik ağı oluşturmak amacıyla, Şartlı Sağlık Yardımları uygulanmaktadır. Sağlık Bakanlığı ile yapılan protokol çerçevesinde, nüfusun en muhtaç kesimine dâhil olan anne adaylarına yönelik olarak bir defaya mahsus olmak üzere **Şartlı Sağlık Yardımı Gebelik Yardımları** yapılmaktadır. Şartlı Sağlık Yardımları kapsamında, sağlık kontrolü yapılan çocuklar için aylık 35 TL, Şartlı Gebelik Yardımları kapsamında doğuma kadar ve doğumdan sonraki iki ay süresince sağlık kontrolünü yaptıran kadın için aylık 35 TL, doğumun hastanede gerçekleştirilmesi durumunda tek seferlik 75 TL ödeme yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, yoksul ailelere okul çağı öncesi çocuklarının düzenli sağlık kontrollerini yapmaları şartıyla düzenli nakit para yardımı yapılmaktadır. Bu ödemeler, anneler adına açılan banka hesaplarına yatırılmaktadır. Kadınların kendi sorumluluklarında olan bu paralar ile çocuklarının bakım, sağlık ihtiyaçlarını karşılamaları ve aynı zamanda aile içinde ve toplumda statülerinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

KAYNAKLAR

1. T.C. Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadın. Ankara, 2020. [<https://www.ailevecalisma.gov.tr/medya/44013/02-03-2020-tr-de-kadin-donusturuldu.pdf>] (Erişim: 25/11/2020)
2. TÜİK. İstatistiklere kadın, 2019. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2019-33732>] (Erişim: 25/11/2020)
3. TÜİK Okuryazarlık ve cinsiyete göre nüfus (6+ yaş) [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=gEyw6Mv216NfmF8W2qA2iixAjSQ5PCNoiEaeL7REbbf/tA-Re0jJhFSFa311AhMV>] (Erişim: 25/11/2020)
4. TÜİK. Öğretim yılına göre ilköğretimde net okullaşma oranı, okul, öğretmen, öğrenci, derslik ve şube sayısı, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=ZQLIzZwKmZZQOgTZz349ef7TR9RW7pV1-cW5YqdsLYpnQZ1Kk88xabJES6gP6O8fL>] (Erişim: 25/11/2020)
5. TÜİK. Cinsiyete göre genç nüfus okuryazarlık oranı. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=OpRiPNHnZZGeyIQUMOV7i71HdEKe0Td9MJDzXdpDJKISt-LhRVBxWvjjuw2Z4AjV>] (Erişim: 25/11/2020)
6. TÜİK. Cinsiyete göre düzeltilmiş net ilkokul çağı okullaşma oranı. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=Vv6wwCNwxwYIXOPhdCK1eaAOyU3S3XiIF-yANMjZ9ugiVZafPM8tJSQ6M33PrNv6>] (Erişim: 25/11/2020)
7. TÜİK. Cinsiyete göre ilkokuldan ortaokula etkin geçiş oranı. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=O/x0DrYxf5zARPCPaWU/9AUdCO2yYv4MlkbJ-n0EvBrwG23LJs29FGcU5by5ROuH>] (Erişim: 25/11/2020)
8. Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Ankara, 2014. [www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2013/rapor/TNSA_2013_ana_rapor.pdf] (Erişim: 25/11/2020).
9. İlçioğlu K, Keser N, Çınar N. Ülkemizde Kadın Sağlığı ve Etkileyen Faktörler. *J Hum Rhythm*. 2017;3(3):112-119.

10. TÜİK. İşgücü İstatistikleri, Ağustos 2020. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Agustos-2020-33792>] (Erişim: 25/11/2020)
11. World Economic Forum. Global Gender Gap Report 2020. [<https://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality>] (Erişim: 25/11/2020)
12. Özyaydınlık K. Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 2014; 14:93-112.
13. Akın A, Mihçioğur S. Kadının statüsü ve anne ölümleri. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) [Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın içinde]. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2003:127-141.
14. TUSİAD-KAGİDER. Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitsizliği: sorunlar, öncelikler ve çözüm önerileri. 2008:İstanbul. [<http://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/3667-turkiyede-toplumsal-cinsiyet-esitsizligi-sorunlar-oncelikler-ve-cozum-onerileri>]. 2008:İstanbul. Yayın No. TUSİAD-T/2008-07/468] (Erişim: 25/11/2020)
15. TÜİK. Eğitim durumuna göre işgücü durumu, Ağustos 2020. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadFile?p=SDWu2TO27l6y8Ky0cmrGbt5ZSteJ4OBO1ZwXuiLI2YN/qVCH-f0at1N6WgMETowfht/ZxkmTEGvdsEbKcm5B0AevUiFT3mSiUyydlQ7/K0BI=>] (Erişim: 25/11/2020)
16. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye’de kadın. [<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/44013/02-03-2020-tr-de-kadin-donusturuldu.pdf>] (Erişim: 25/11/2020)
17. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008–2013 [<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/6314/toplumsal-cinsiyet-e%C5%9Fitli%C4%9Fi-ulusal-eylem-plan%C4%B1-2008-2013.pdf>] (Erişim: 25/11/2020)
18. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. Sağlık Hizmetleri Sekreterliği-Hız Ve Oran. Ankara, 2011. [<http://www.aysegulyildirimkaptanoglu.com/rsmlr/dosya/hizveoran.pdf>] (Erişim: 25/11/2020)
19. TÜİK. Doğum İstatistikleri, 2019. Haber Bülteni Sayı:33706. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2019-33706>] (Erişim:25/11/2020).
20. TÜİK. Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2019. [<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2019-33708>] (Erişim: 25/11/2020)